

„Први и најважнији поборник протестантства и први словеначки писац је Примож Трубар“ (1508—1586). Родио се у селу Рашчици близу Љубљане, као син млинара и дрводеље. Био је прво католички свештеник, док га није освојила реформација. Гањан у Словенији због својих нових погледа на веру, он велики део свога живота проводи у Немачкој, одакле је неуморно радио на ширењу протестантизма; долазио је само у неколико махова у Љубљану, на краће време. Трубар преводи Нови Завет на словеначки и спрема протестантске пропагандистичке списе. Његови су истомишљеници и сарадници Јурај Далмашин, који преводи Библију; Адам Бохорић, који даје прву словеначку граматику; и Себасстијан Крељ, Трубарев наследник.

Протестантска делатност трајала је више од четрдесет година, и за то време, од 1551—1595, издато је око педесет дела на словеначком језику. Протестанти су имали своје помагаче и из других југословенских крајева. Њихове књиге, писане готичом, латиницом, глагољицом и ћирилицом имале су задатак да прошире протестантизам на цео наш народ. Овај покрет, дакле, поред верског значаја и поред тога што је покушао да уведе народни језик за црквену и верску потребу има и национални значај јер је будио свест како о словеначкој тако и о југословенској заједници.

3. КЊИЖЕВНОСТ КАТОЛИЧКЕ РЕАКЦИЈЕ.

На супрот реформацији јавља се крајем шеснаестог века католичка реакција. Гањају се протестански писци, спаљују се њихове књиге. Реформа се угушује и другим средствима, али се увиђа потреба писања на народном језику, и у том правцу ипак продужава традиција протестантских писаца. Објављују се католички полемички и аскетски списи, проповеди, катекизми, јеванђеља. За време од двеста година католици су издали око деведесет штампаних дела и оставили око педесет рукописа. Најистакнутији радници тога покрета били су бискуп Томаж Хрен (1560—1630) и Матија Каштелец (1620—1688).